

2 Νοεμβρίου 2019

Αν...τότε τις ο σωζόμενος;

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία](#) / [Ορθόδοξη πίστη](#)

Τελική κρίση (λεπτομέρεια). Έργο του Rogier van der Weyden. (1399/1400 - 1464)

«Αν ο Θεός τιμωρούσε αμέσως τους παραβάτες του νόμου του εδώ στη γη, μήπως τότε και οι άλλοι θα συνετίζονταν και θα υπελόγιζαν περισσότερο τον Θεό;»

Αυτό το ερώτημα συχνά απασχολεί τον άνθρωπο, καθώς βλέπει καθημερινώς πολλούς να αμαρτάνουν ασύστολα, δημόσια, προκλητικά, αλλά χωρίς φανερή τιμωρία.

Αν όμως σκεφθούμε ορθόδοξα, δηλ, ευαγγελικά και αγιοπατερικά, θα διαπιστώσουμε ότι τα πράγματα δεν συμβαίνουν σύμφωνα με τις δικές μας, κρίσεις και εκτιμήσεις, αλλά σύμφωνα με την τάξη, που έχει ορίσει Εκείνος.

Είναι βασική θέση της Ορθοδόξου θεολογίας, ότι ο Πανάγαθος Θεός, δεν είναι

αίτιος του κακού. Το κακό δεν προήλθε από το Θεό, αλλά από την προαίρεση των ελευθέρων όντων. Η ουσία του κακού συνίσταται στον χωρισμό του πλάσματος από τον Πλάστη του. Διά της παραβάσεως των θείων εντολών ο άνθρωπος εκουσίως αποκόπτεται από την Πηγή της Ζωής και εν συνεχεία υφίσταται τις συνέπειες αυτής της αποκοπής, πέφτοντας στην περιοχή της φθοράς και του θανάτου. Η αμαρτία αφαιρεί τη Χάρη (όχι και την Πρόνοια) του Θεού από τον άνθρωπο και γεμίζει τη ζωή του με άγχος, ασθένεια, πόνο και δάκρυα, πολέμους και καταστροφές και τέλος το θάνατο. Δεν υπάρχει αμαρτία, που να μην έχει τη μισθαποδοσία της και σ' αυτήν εδώ τη ζωή. Κατηγορηματικές είναι οι διαβεβαιώσεις του λόγου του Θεού: «Πάσα παράβασις και παρακοή έλαβεν ένδικον μισθαποδοσίαν (Έβρ. 6,23). Και «Θλίψις και στενοχώρια επί πάσαν ψυχήν άνθρωπου του κατεργαζομένου το κακόν» (Ρωμ. 2,9) και «τα οψώνια της αμαρτίας θάνατος» (Ρωμ. 6,23). Οι δε Άγιοι Πατέρες τονίζουν εμφαντικά ότι πάντοτε την ηδονή της κάθε αμαρτίας, συνακολουθούν η οδύνη των συνεπειών της. Οι πικροί καρποί της αμαρτίας είναι άμεσοι και έμμεσοι και εκτείνονται σε όλα τα επίπεδα της ανθρωπίνης υπάρξεως. Εμείς οι άλλοι δεν τους βλέπουμε πολλές φορές, διότι δεν είμεθα παντογνώσται και δεν διαθέτουμε την δυνατότητα να γνωρίζουμε το ανθρώπινο δράμα, που παίζεται στο βάθος της καρδιάς ή στα παρασκήνια της ζωής των ανθρώπων. «Πολλάί αι μάστιγες του αμαρτωλού» τονίζει η Γραφή, χωρίς όμως αυτές οι μάστιγες να γίνονται πάντοτε αντιληπτές από τους τρίτους. Και τούτο ίσως κατά μία θεία πάνσοφη οικονομία. Διότι τότε ίσως θα κάναμε το καλό από φόβο της τιμωρίας, δηλ. αναγκαστικά, ανελεύθερα. Αλλά αυτό αρμόζει σε δούλους.

Βέβαια στην ανελικτική ηθική του πορεία ο άνθρωπος πρέπει να περάσει και από τον Θειο αυτό φόβο -όπως διδάσκουν οι Πατέρες- αλλά σαν ένα μεταβατικό στάδιο προς την ωριμότητα, από τη δουλεία του φόβου στην «ελευθερία των τέκνων του Θεού».

Ο Θεός δεν θέλει την αμαρτία και προτρέπει τον άνθρωπο να την αποφεύγει αυτοπροαιρέτως, για να απαλλάσσεται και από τις οδυνηρές συνέπειές της. Όταν όμως ο άνθρωπος δεν υπακούει; Ο Θεός, μη θέλοντας, αφ' ενός να παραβιάσει την ελευθερία του ανθρώπου, αφ' έτερου θέλοντας εξ αγάπης «πάντας σωθήναι και εις επίγνωσιν αληθείας ελθείν» ανέχεται το κακό προσωρινά και τις ολέθριες συνέπειές του στον άνθρωπο και την κτίση, με σκοπό να σώσει τον άνθρωπο μέσω της πικράς εμπειρίας τους. Ο ομολογητής Αγ. Μάξιμος γράφει: «αγαθός υπάρχων ο Θεός και θέλων ημών εκτίλαι (να ξεριζώσει) παντελώς το της κακίας σπέρμα, την ηδονήν, συγχωρεί τω Διαβόλω πόνους ημίν και τιμωρίας επαγαγείν». Ο Αββάς Μάρκος ο ασκητής διδάσκει ότι όλοι μας τιμωρούμεθα, μέσω των λυπηρών γεγονότων, που μας συμβαίνουν, στον κατάλληλο χρόνο, με τον κατάλληλο τρόπο

και με τον σκοπό να μετανοήσουμε. Αυτό όμως δεν γίνεται με τον ίδιο τρόπο που αμαρτήσαμε ή στον ίδιο χρόνο και με τα ίδια πράγματα. Εκείνο δε -συνεχίζει ο άγιος- που κάνει μερικούς να μη πιστεύουν στη δικαιοσύνη του Θεού είναι ακριβώς η χρονική απόσταση μεταξύ αμαρτίας και τιμωρίας και η ανομοιότητα του τρόπου που αμαρτήσαμε και του τρόπου, που τιμωρούμεθα. (Ευεργετινός Γ. σελ. 407).

Αλλά το θέμα έχει και μια άλλη πλευρά. Στην οικονομία της παρούσης ζωής ζούμε το μυστήριο της μακροθυμίας του Θεού. Με το στόμα του Προφήτου Ιεζεκιήλ ο Θεός εξαγγέλλει: «ου θελήσει θέλω τον θάνατον του αμαρτωλού ως το επιστρέψαι και ζην αυτόν» (Ιεζεκ. 18,23) Και ο Δαβίδ στον 7ο ψαλμ. λέγει: «ο Θεός κριτής δίκαιος και ισχυρός και μακρόθυμος και μη οργήν επάγων, καθ' έκαστην ημέραν». Ο δε Ι. Χρυσόστομος σχολιάζοντας τον ανωτέρω στίχο ευστοχότατα παρατηρεί! «Ει δίκαιος, πάντως βουλήσεται τους αδίκους κολάσαι· Ει ισχυρός, πάντως δυνήσεται. Ει ουν και βούλεται και δύναται, διατί ου κολάζει; Διότι μακρόθυμος εστί!» (Εάν είναι δίκαιος σίγουρα θα θελήσει να τιμωρήσει τους άδικους· εάν είναι ισχυρός σίγουρα μπορεί να το κάνει. Αφού λοιπόν και θέλει και μπορεί γιατί δεν τιμωρεί; Επειδή είναι μακρόθυμος!)

Βέβαια αυτή η θεία μακροθυμία και ανοχή του Θεού σε συγκεκριμένες περιπτώσεις παραβάσεως του Νόμου Του, εξεγείρει την υπεραυστηρότητα μερικών από μας και ζητούν πολλές φορές την κεφαλήν των αμαρτωλών «επί πίνακι». Και αν ήταν στο χέρι τους, σίγουρα θα τους είχαν στείλει όλους από τώρα στην κόλαση! Αλλά ο φιλόανθρωπος Θεός μας, ευτυχώς, δεν μας αντιμετωπίζει σαν άνθρωπος, αλλά σαν Θεός, μακρόθυμος και πολυέλεος, ο οποίος «ουκ εις τέλος οργισθήσεται, ουδέ εις τον αιώνα μηνιεί» (Ψαλμ. 102). Και γι αυτό «τον ήλιον αυτού ανατέλλει επί πονηρούς και αγαθούς και βρέχει επί δικαίους και αδίκους» (Ματθ. 5,45). Αναστέλλει προς καιρόν την τιμωρία του κακού, για να δώσει στον αμαρτωλό, καιρό μετανοίας. Αν για κάθε παράβασή μας ξεσπούσε άτεγκτη η οργή του Θεού, τότε κανείς δεν θα είχε ελπίδα σωτηρίας. Τότε ούτε αγίους θα είχαμε, γιατί πολλοί από αυτούς, προτού να πιστεύσουν, ήσαν μεγάλοι αμαρτωλοί. Αν διαβάσει κανείς τις δύο υπέροχες παραβολές, των ζιζανίων (Ματθ. 13,24) και της ακάρπου συκής (Λουκ. 13,6) θα διαπιστώσει το σκοπό της θείας μακροθυμίας. Ο Θεός αναμένει τον άνθρωπο πότε θα κάνει τη σωτήρια στροφή προς Αυτόν, πολλές φορές και μέχρι την τελευταία του πνοή. Στέκει έξω από τη θύρα της καρδιάς του και κρούει έως ότου του ανοίξει (Αποκ. 3,20). Αν τελικά δεν του ανοίξει, φεύγει διακριτικά. Όμως οι συνέπειες για τον άνθρωπο είναι τρομακτικές. «Ιερουσαλήμ, Ιερουσαλήμ... ποσάκις ηθέλησα επισυναγαγείν τα τέκνα σου... και ουκ ηθελήσατε. Ιδού αφήεται υμίν ο οίκος υμών έρημος...» (Ματθ. 23,37). Η ελπίδα της μετανοίας φαίνεται ότι έχει πια εκλείψει. Και τότε αναγκαστικά ξεσπά «η οργή του Θεού επί τους υιούς της απειθείας» (Εφεσ. 5,6). Μας διέσωσε άφθονα παραδείγματα τόσο η Γραφή, όσο

και η ιστορία, προς παραδειγματισμό. Τον κατακλυσμό, τα Σόδομα και Γόμορρα, την τιμωρία του Αυνάν, του Άχαρ, του Γιεζί του Ανανία και της Σαπφείρας κ.ά.). Η τιμωρία υπήρξε κεραυνοβόλος! Ο Ηρώδης εξ άλλου πεθαίνει σκωληκόβρωτος. Ο Πιλάτος εκθρονίζεται, εξορίζεται και αυτοκτονεί. Το σπίτι του Άννα καταστρέφεται από τον μανιασμένο όχλο και το παιδί του σφάζεται στους δρόμους. Οι Εβραίοι το 70 μ.Χ. υφίστανται τα πάνδεινα από τον Τίτο. Εκείνοι που αγόρασαν τον Κύριο Ιησού αντί 30 αργυρίων πωλούνται δούλοι αντί ενός δηναρίου. Αυτοί που σταύρωσαν το Χριστό σταυρώνονται από τους Ρωμαίους, κατά μυριάδες, ώστε να μην επαρκούν τα ξύλα για να φτιάχνουν σταυρούς. Και έπεται συνέχεια... «φοβερόν το εμπεσείν εις χείρας Θεού ζώντος» (Εβρ. 10,31).

Στη ζωή μας αυτή, όπως είπαμε, λειτουργεί κατά κανόνα το έλεος και η μακροθυμία του Θεού, χωρίς όμως να λείπουν η οργή και τιμωρία Του για τους αμετανόητους. Στις περιπτώσεις αυτές ο Θεός λέγει: «Παιδεύσει σε η αποστασία σου και η κακία σου ελέγξει σε. Και γνώθι και ίδε ότι πικρόν σοι εστί το καταλιπείν σε εμέ» (Ιερεμ. 2,19). Πάντως ένα φιλότιμο άνθρωπο πρέπει να τον συγκινεί και συνετίζει πιο πολύ η ανοχή του Θεού, παρά ο τρόμος της τιμωρίας και της κολάσεως...

Πηγή: Αρχ. Α. Καραματζάνη, *Οι Πατέρες και τα προβλήματα της ζωής μας*, εκδ .Ι. Μ. Αγ. Αθανασίου Κολινδρού, 1988, σελ. 145-150.